

Szanowni Państwo, Dyrektorzy, Nauczyciele i Rodzice!

Rozpoczyna się nowy rok szkolny 2023/2024. Wchodzimy weń z optymizmem i nadzieją, acz zapewne będzie jak zwykle trudny i jak zawsze pracowity. Wyzwań, zadań i obowiązków z pewnością nie zabraknie. To dobrze, bowiem przeszkody są po to, aby je pokonywać, a trudności, żeby hartowały. Jak mawiali starożytni Rzymianie - per aspera ad astra! Powiada się - i słusznie - że w szkole (czy szerzej w oświacie) stałe są tylko zmiany, nowy rok szkolny też je przynosi. Spieszę przeto z informacją o najważniejszych nowościach w edukacji:

- W szkołach ponadpodstawowych przedmiot podstawy przedsiębiorczości zostanie zastąpiony przez przedmiot biznes i zarządzanie, z którego będzie można zdawać egzamin maturalny w 2027 r.
- W klasach 7 i 8 szkół podstawowych oraz w szkołach ponadpodstawowych możliwe będzie nauczanie łaciny jako drugiego języka obcego i z czasem zdawanie z niej egzaminu maturalnego.
- Uczniowie klas czwartych szkół podstawowych otrzymają laptopy (w skali Polski jest ich 394 tys., na Dolnym Śląsku 28,5 tys.). Każdego kolejnego roku Ministerstwo Cyfryzacji finansować będzie zakup laptopów dla uczniów klas czwartych.
- Legitymacje uczniowskie co do zasady będą miały postać aplikacji, na wniosek rodzica lub pełnoletniego ucznia mogą mieć tradycyjny kształt.
- Powstaną Branżowe Centra Umiejętności wspierające kształcenie zawodowe. Na Dolnym Śląsku zostanie utworzonych 7 takich jednostek, w całym kraju ma być ich 120.
- Drugi rok z rzędu w szkołach ponadpodstawowych wdrażany jest przedmiot Historia i Teraźniejszość. Zgodnie z przepisami prawa o wyborze podręcznika decyduje wyłącznie nauczyciel przedmiotu.
- W szkołach przeprowadzony zostanie ogólnopolski sprawdzian sprawności fizycznej uczniów (odtąd będzie powtarzany co roku). Jego celem jest diagnoza kondycji fizycznej młodych Polaków oraz wyselekcjonowanie przyszłych mistrzów i reprezentantów kraju.

- Wzrośnie zatrudnienie nauczycieli specjalistów: psychologów, pedagogów, pedagogów specjalnych, logopedów, terapeutów. W skali kraju etatów wsparcia było 22 tys. w r. sz. 2021/2022, 42 tys. w r. szk. 2022/2023; teraz będzie 51 tys.. Odpowiednio powiększona została subwencja oświatowa. Zwiększenie pomocy psychologiczno-pedagogicznej to odpowiedź na potrzeby społeczne i zagrożenia cywilizacyjne. Szkoła, która stanowi ważną część polskiego państwa, skuteczniej będzie sieszyć z pomocą potrzebującym.
- Do szkół ponadpodstawowych drugi rok z rzędu trafił znacząco liczniejszy rocznik, na Dolnym Śląsku to 38 tys. uczniów. Aby zapewnić kadrę pedagogiczną wprowadzono przepis umożliwiający pracę nauczycieli w wymiarze ponad 1,5 etatu. Ponadto po uzyskaniu pozytywnej opinii kuratora oświaty organ prowadzący może zdecydować o prowadzeniu części zajęć dydaktycznych danej szkoły w innej lokalizacji. Kolejny rocznik (obecna klasa 8) liczy 17 tys. uczniów, a następne mają po ok. 28,5 tys. osób.
- Kontynuowane będą ministerialne programy: Laboratoria Przyszłości (do szkół podstawowych w całym kraju trafił sprzęt za 1,2 mld zł; tym roku program obejmie szkoły ponadpodstawowe), Aktywna Tablica, Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa, Posiłek w szkole i w domu, Poznaj Polskę (w r. szk. 2023/24 w programie będą mogli wziąć udział wszyscy uczniowie; od wiosny 2024 r. każda klasa za pieniądze z programu będzie mogła wyjechać na dwudniową wycieczkę dydaktyczną w ciekawe i ważne dla każdego Polaka miejsca naszego kraju). W szybkim tempie modernizują one oświatę, pozwalają pełniej rozkwitnąć talentom, wspierają potrzebujących. Służą lepszemu wychowaniu i wykształceniu młodego pokolenia. Ze wszech miar warto skorzystać z dużych środków, które są przeznaczane na te programy.
- Polska gospodarka się rozwija, a bezrobocie jest jednym z najniższych w Unii Europejskiej. Z danych Dolnośląskiego Urzędu Pracy wynika, że w naszym województwie wszystkie zawody są deficytowe, wszędzie brakuje pracowników. Trudno się więc dziwić, że brakuje ich także w oświacie. Z informacji przekazywanych przez dyrektorów szkół, przedszkoli i placówek oświatowych do kuratorium wynika, że wakatów w pełnym i niepełnym wymiarze jest obecnie 879 co stanowi 1,8 % nauczycieli na Dolnym Śląsku. Rozwiązaniem jest przydzielanie godzin ponadwymiarowych, zatrudnianie emerytów i osób na nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych, a także - za zgodą kuratora oświaty - o niepełnych (zbliżonych) kwalifikacjach.

- Według danym Ministerstwa Edukacji i Nauki średnie wynagrodzenie nauczycieli (uwzględniające poza pensją zasadniczą inne składniki wynagrodzenia np. wysługę, godziny ponadwymiarowe, zastępstwa doraźne, nagrody, dodatki) w 2023 r. wynosi miesięcznie: 4777, 86 zł brutto dla nauczyciela początkującego, 5733,43 zł brutto dla nauczyciela mianowanego, 7326,06 zł brutto dla nauczyciela dyplomowanego. Nauczyciele dyplomowani stanowią ponad 60 % nauczycieli zatrudnionych na podstawie Karty Nauczyciela.
- Nauczyciele od 1.01.2024 r. otrzymają podwyżki wynagrodzenia zasadniczego w wysokości od 12,3 do 20% (w zależności od szczebla awansu zawodowego; prognozowana inflacja ma wynieść wtedy 6-6,5%; prace nad budżetem trwają)
- Po rozmowach z NSZZ „Solidarność” minister edukacji i nauki prof. P. Czarnek i wiceminister D. Piątkowski zapowiedzieli na jesieni br. podwyższenie minimalnej wartości dodatku za wychowawstwo w szkole z 300 zł do 600 zł, przyznanie nauczycielom 2-3 dni urlopu na żądanie oraz wprowadzenie nagrody jubileuszowej dla nauczycieli po 45 latach pracy. Zgodnie z przepisami prawa wysokość dodatku za opiekę nad grupą dzieci w przedszkolu ustala suwerennie organ prowadzący.
- Co roku znacząco i ponad inflację rośnie subwencja oświatowa - w 2022 r. wyniosła 53,3 mld zł, w 2023 r. 64,5 mld zł, w 2024 r. będzie to 76,6 mld zł.
- W ostatnich latach zmniejszyła się szkolna biurokracja: zlikwidowano obowiązek przeprowadzania ewaluacji wewnętrznej, jeden z czterech szczebli awansu zawodowego, ocenę dorobku zawodowego (za okres stażu; ocena pracy pozostała). Kuratorium jako organ nadzoru pedagogicznego wymaga jedynie dokumentacji wynikającej z ustaw i rozporządzeń. Szkoły, przedszkola i placówki same decydują o wewnętrznej sprawozdawczości i dokumentacji. Zdarza się np., że wprowadzają obowiązek przedstawiania przez nauczycieli rozkładów materiału i planów wynikowych, do czego żadne przepisy prawa nie zobowiązują.
- Minister nauki i szkolnictwa wyższego prof. P. Czarnek powołał zespoły ekspertów, które pracują nad odchudzeniem podstaw programowych poszczególnych przedmiotów. Zmiany mogłyby zostać wprowadzone z początkiem r. szk. 2024/2025.

Szkoła jest wyjątkowym miejscem spotkania, kształcenia, wychowania, wzrastania. Jest wspólnotą, dobrem wspólnym, które od każdego jej uczestnika zależy. Dziękując za wszystkie dotychczasowe działania na rzecz edukacji bardzo proszę o rzetelną pracę i zaangażowanie, empatię i solidarność. Proszę o zgodę, która - jeśli powszechna i szczerą - naprawę buduje. W bezprecedensowo trudnych czasach, po 3 latach pandemii koronawirusa i w drugim roku barbarzyńskiej agresji Rosji na Ukrainę, w dobie napięć i podziałów społecznych, jest ona wyjątkowo potrzebna. Problemy i konflikty warto rozwiązywać w społecznościach szkolnych, w spokoju i dialogu. Nie ma jednak sprawy, której nie dałoby się załatwić w merytorycznej dyskusji i poważnej rozmowie.

Gorąco polecam Państwu poruszający film „Raport Pileckiego”, który wszedł na ekrany 1 września br.. Opowiada on o losach rotmistrza Witolda Pileckiego, żołnierza Armii Krajowej, postaci niezwyklej, prawdziwego herosa. Rtm. W. Pilecki walczył z Sowietami w 1920 r., brał udział w wojnie obronnej Polski w 1939 r. oraz w Powstaniu Warszawskim w 1944 r., prawie 3 lata spędził w niemieckim obozie zagłady w Auschwitz organizując tam siatkę konspiracyjną, sporządził wstrząsający raport opisujący los więźniów i funkcjonowanie obozu. Po wojnie zaangażował się w antykomunistyczną działalność, po wyjątkowo brutalnym śledztwie został zamordowany w ubeckim więzieniu przy ul. Rakowieckiej na Mokotowie w Warszawie w dniu 25 maja 1948 r. Miejsce pochówku ciała tego czystej próby bohatera do dziś pozostaje nieznane. „Raport Pileckiego” powinien obejrzeć każdy Polak, szczególnie młode pokolenie. Dlatego bardzo proszę o zorganizowanie szkolnych wyjść do kina oraz zabranie swoich pociech na seans. Z uwagi na drastyczność scen rekomenduję udział uczniów klas starszych szkół ponadpodstawowych. Wyjście do kina powinno zostać poprzedzone lekcją historii, tak, aby uczniowie zrozumieli prezentowane treści.

W nowym roku szkolnym życzę Państwu, Państwa uczniom, wychowankom i pociechom zdrowia, realizacji planów, spełnienia marzeń, wielu sukcesów, optymizmu i uśmiechu. Niech się dobrze dzieje w Państwa domach, szkołach, przedszkolach i placówkach! Niech to będzie dobry rok dla całej naszej dolnośląskiej oświatowej rodziny!

Z wyrazami szacunku

Roman Kowalczyk

Dolnośląski Kurator Oświaty